

Duurzaam en innovatief inkopen wil bij de overheid maar niet van de grond komen

Klagende ondernemers kaarten falend beleid aan bij staatssecretaris Mansveld

Laurens Berentsen
Den Haag

Ruud Zandvliet krijgt bij zijn taxibedrijf Taxi Electric bezoekers uit Duitsland, Denemarken en Singapore over de vloer. Het gemeentebestuur van Amsterdam wil buitenlandse gasten laten zien wat er in de hoofdstad allemaal gebeurt aan milieuvriendelijk openbaar vervoer. Zandvliet onderscheidt zich niet alleen met elektrisch aangedreven taxi's. Zijn bedrijf heeft ook relatief veel 50-plussers aan het werk, zegt hij, en hecht veel waarde aan de klantvriendelijkheid van zijn chauffeurs.

'Betere luchtkwaliteit, meer ouderen een baan en de taxi als visitekaartje voor de stad', vat de ondernemer het aanbod samen dat hij sinds drie jaar biedt in Amsterdam. 'Allemaal zaken waarvan de politiek en de fracties in de gemeenteraad zeggen dat zij die belangrijk vinden. Maar de gemeente Amsterdam bestelt nooit een taxi bij ons, terwijl wij wel grote bedrijven als IBM en PwC als klant hebben.'

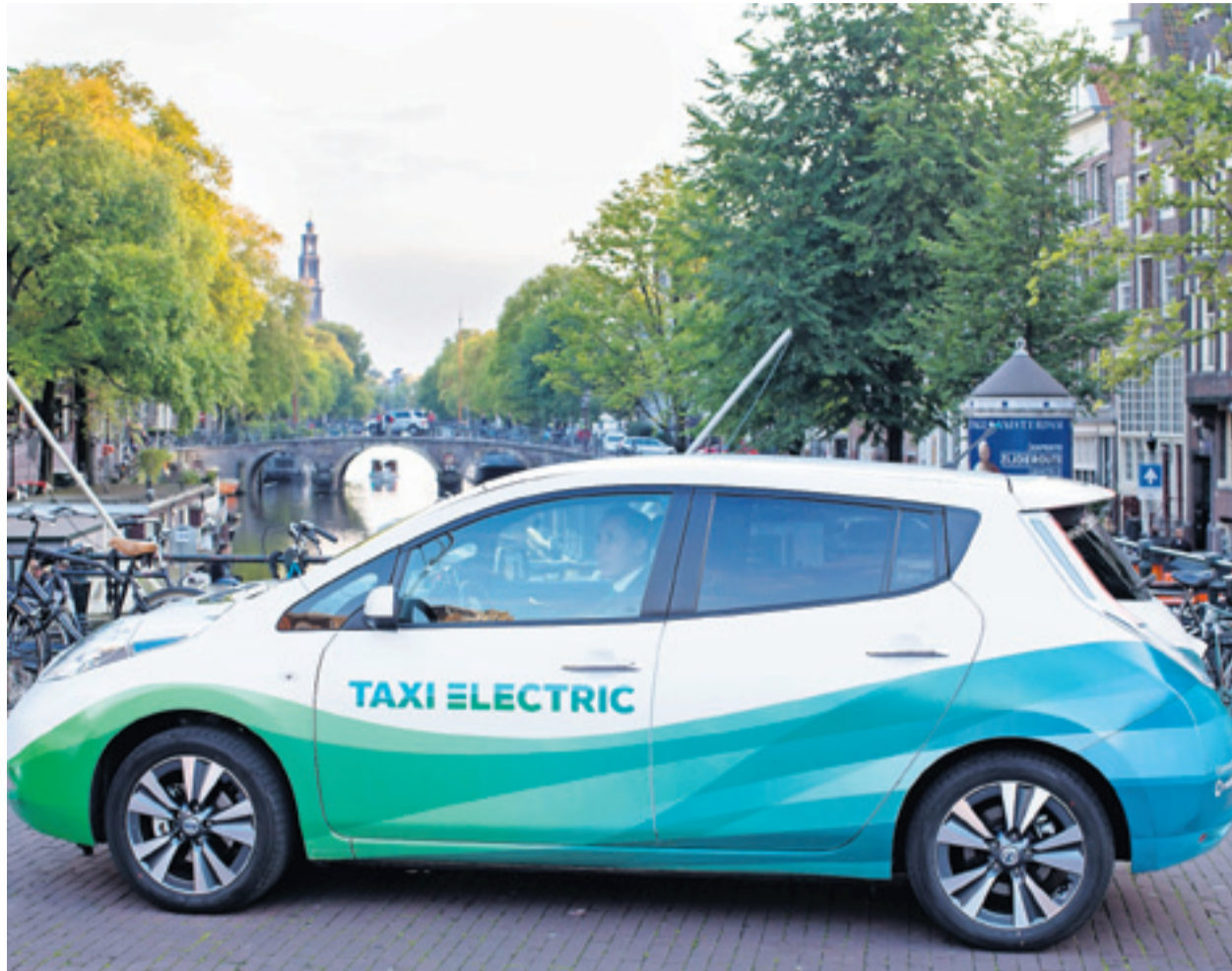
De kloof tussen woord en daad bij de overheid als het om duurzaamheid gaat, is niet uniek voor de gemeente Amsterdam. Bestuurders en volksvertegenwoordigers bij het Rijk, de provincies en de gemeenten, maar bijvoorbeeld ook van hogescholen en universiteiten, belijden met de mond dat hun organisaties duurzaam dienen te zijn in elk facet van de bedrijfsvoering. Maar in de praktijk blijkt daar weinig van terecht te komen.

Een handvol ondernemersorganisaties, waaronder VNO-NCW en MKB-Nederland, heeft vorige week een brandbrief naar de vaste Kamercommissie voor Infrastructuur en Milieu (I&M) gestuurd. Daarin wordt het falen in de praktijk van duurzaam inkopen bij de overheid uit de doeken gedaan. De commissie debatteert vandaag met verantwoordelijk staatssecretaris Wilma Mansveld van Milieu over het onderwerp.

De belangenorganisaties signaleren dat de afspraak uit 2010 om dit jaar 100% duurzaam in te kopen, niet wordt gehaald. Dat is slecht voor het milieu, maar kost de overheid ook vele miljoenen euro's, stellen zij. Toenmalig staatssecretaris Joop Atsma liet in 2011 uitrekenen dat de overheid 1% tot 5% kan besparen op haar inkopen door die duurzaam te doen. Samen besteden de overheden jaarlijks een slordige € 60 mrd aan inkoop, waarvan zo'n € 10 mrd door de rijksoverheid.

De schuld van versnippering

De versnippering van de inkoop is een van de redenen waarom duurzaamheid onvoldoende van de grond komt, zegt Karin van IJsselmuide, kennismanager bij inkopersorganisatie Nevi. Het totale kostenplaatje raakt hierdoor volgens haar buiten beeld. Waarom zou de ICT-afdeling iets duurder apparatuur kopen die energiezuiniger

is en minder onderhoudsgevoelig, als de inkoop van energie elders in de organisatie gebeurt en de kosten van onderhoud op weer een andere plaats terecht komen, schetst zij de situatie.

Inkopers laten zich in hun beslissingen leiden door de laagste prijs bij aanschaf, constateert Maurits Hekking van De Groene Zaak, de belangenorganisatie van bedrijven die duurzame producten en diensten leveren. De kosten over de hele levenscyclus van bijvoorbeeld een energiezuinige koffiemachine, blijven te vaak buiten beeld, zegt hij.

Ook op bestuurlijk niveau zijn de verantwoordelijkheden versnipperd geraakt, stellen de ondernemersorganisaties. Drie ministeries gaan over duurzaam en innovatief inkopen: Binnenlandse Zaken, Economische Zaken en I&M. Provincies en gemeenten trekken hun eigen plan. Het gaat in tegen de decentralisatietrend, erkent Hekking, maar meer centrale sturing is volgens hem onvermijdelijk. 'We moeten voorkomen dat iedere gemeente opnieuw het wiel uitvindt. Er moet een benchmark zijn voor lagere overheden waaraan zij kunnen afmeten hoe zij het doen. Dat is een taak voor de rijksoverheid.'

De aandacht voor duurzaam inkopen is sinds 2010 weggeëbd. 'Bestuurlijk commitment ontbreekt', schrijven de ondernemersorganisaties. Uit een eva-

Duurzame initiatieven, zoals milieuvriendelijke taxi's van Taxi Electric, vinden weinig aftrek bij de overheid. FOTO: HH

€ 60 mrd

besteedt de overheid jaarlijks aan inkoop, waarvan € 10 mrd voor rekening van het Rijk.

100%

duurzame inkoop in 2015, luidde een afspraak uit 2010. Deze wordt volgens belangenorganisaties niet gehaald.

luatie uitgevoerd in opdracht van I&M blijkt dat de aandacht bij de overheden gemiddeld genomen met 42% is weggevoerd en bij het Rijk met 27%.

'De laatste meting voor duurzaam inkopen is in feite van 2010', zegt Van IJsselmuide. De notitie Duurzaam Inkopen van Mansveld die de Kamerleden vandaag bespreken, is een jaar oud. 'Dat zegt wel iets over de prioriteit die de volksvertegenwoordigers hieraan geven', aldus Hekking.

Het gevolg van de verslaptte aandacht is dat Nederland zijn internationale koploperspositie is kwijtgeraakt. De verouderde criteria die overheden hanteren voor duurzaamheid zijn ondertussen ingehaald door richtlijnen die bijvoorbeeld de Europese Commissie in Brussel heeft opgesteld.

De lage normen die inkopers bij de overheid hanteren, bieden geen onderscheidend voordeel meer voor bedrijven die zich speciaal toeleggen op duurzaamheid, meent De Groene Zaak. Wat vijf jaar geleden nog bijzonder was, is inmiddels standaard geworden.

De ondernemersorganisaties verlangen hernieuwde aandacht voor duurzaam inkopen. Ze dringen er bij het kabinet op aan nog voor de zomer met een plan van aanpak te komen voor een nieuw programma duurzaam inkopen voor de periode tot 2020.

TAXI ELECTRIC

De overheid kiest vaker voor schaalgroottes bij aanbestedingen. Het jonge duurzame vervoersbedrijf Taxi Electric vist hierdoor achter het net, merkt oprichter en directeur Ruud Zandvliet.

Duurzaam en innovatief inkopen wil bij de overheid maar niet van de grond komen

